

SN: „Wyzerowana” emerytura policyjna nie jest sprawiedliwa

https://www.prawo.pl/kadry/wyzerowana-emerytura-policyjna-nie-jest-sprawiedliwa,528535.html?fbclid=IwY2xjawEpUpZleHRuA2FlbQIxMQABHd01tOemBwcyKydEwC1Ytzi-N4Xs1MVksIWxaXvBggH6g1TwR6O8uwVLSA_aem_2v6uV3-PIQoZ27kUidmQfQ

Katarzyna Żaczkiewicz-Zborska

Data dodania: 14.08.2024

Źródło: iStock

Jeśli potraktować prawo do określonej wysokości emerytury w kategorii „prawa do własności”, co wydaje się uzasadnione, to efekt ustawy zaopatrzeniowej funkcjonariuszy państwa totalitarnego, czyli obniżenie świadczeń z ustawy zaopatrzeniowej, godzi w prawa ekonomiczne obywateli zagwarantowane w art. 64 Konstytucji RP. Obniżanie świadczenia do pułapu przeciętnej emerytury nie ma nic wspólnego ze sprawiedliwością – podkreślił Sąd Najwyższy.

Sąd Okręgowy w Zamościu zmienił zaskarżoną decyzję organu rentowego i ustalił wysokości emerytury policyjnej Tomasza S. oraz umorzył postępowanie

w pozostałej części. Z ustaleń Sądu pierwszej instancji wynika, że Instytut Pamięci Narodowej w informacji o przebiegu służby stwierdził, że Tomasz S. od 16 listopada 1983 r. do 15 sierpnia 1984 r. pełnił służbę na rzecz totalitarnego państwa.

Praca w charakterze szpiega

W tym czasie pełnił służbę w Wydziale II Służby Bezpieczeństwa Rejonowego Urzędu Spraw Wewnętrznych w H. Wydział, w którym pełnił służbę, zajmował się kontrwywiadowczym zabezpieczeniem rejonu. W tym czasie do jego obowiązków należało prowadzenie spraw myśliwych dewizowych, przyjazdów i wyjazdów turystów zagranicznych. Odwołujący się prowadził 13. tajnych współpracowników, 2 kontakty operacyjne i 3 lokale konspiracyjne.

Zdaniem Sądu Okręgowego po uwzględnieniu uchwały powiększonego składu Sądu Najwyższego z 16 września 2020 r. oraz uprzednich wypowiedzi Trybunału Konstytucyjnego i Europejskiego Trybunału Praw Człowieka (sprawa Cichopek przeciwko Polsce), możliwe jest zlikwidowanie przywilejów finansowych, ale pod warunkiem, że podjęte kroki będą współmierne i proporcjonalne.

Obniżenie emerytury było zasadne

Sąd Okręgowy zauważył, że służba w organach totalitarnej przemocy politycznej nie może być tytułem do dalszego utrzymywania lub korzystania z przywilejów uzyskanych z niegodnej lub niegodziwej służby z natury rzeczy i z punktu widzenia praw podstawowych. Dlatego zasadne jest obniżenie emerytury policyjnej na podstawie art. 15c ust. 1 ustawy zaopatrzeniowej.

Jednak nie można stracić z pola widzenia, że odwołujący się pełnił służbę w innych formacjach, w tym w Milicji Obywatelskiej i Policji (od 16 maja 1972 r. do 15 listopada 1983 r. i od 16 sierpnia 1984 r. do 16 listopada 1999 r.). Stąd nie można do niego bezrefleksyjnie stosować skutków z art. 15c ust. 3 ustawy zaopatrzeniowej. Przepis ten stanowi, że wysokość obniżonej emerytury funkcjonariusza nie może być wyższa niż miesięczna kwota przeciętnej

emerytury wypłaconej przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Dlatego, że takie rozwiązanie ustawowe nie powinno mieć miejsca w państwie prawa i jest ewidentnie sprzeczne z zasadą zaufania do państwa i stanowionego przez nie prawa oraz zasadą sprawiedliwości społecznej, o czym mowa w art. 2 Konstytucji RP.

Kontrola konstytucyjności – dopuszczalna

Sąd Apelacyjny w Lublinie oddalił apelację organu rentowego. Sąd ten podzielił tezę, że w pewnych sytuacjach - na zasadzie wyjątku - dopuszczalna jest kontrola konstytucyjności przepisu ustawy w toku rozpoznawania konkretnej sprawy.

Wyjątek ten uzasadniany jest koniecznością sprawiedliwego rozstrzygnięcia sprawy oraz stanem wyżej konieczności, który wynika, z jednej strony z faktu braku udzielenia przez Trybunał Konstytucyjny odpowiedzi na pytanie prawne (sprawa P 4/18), a z drugiej strony z powinności rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki (art. 45 ust. 1 Konstytucji RP). Dlatego wykładnia art. 15c ust. 3 ustawy zaopatrzeniowej, jaka została przyjęta przez Sąd Okręgowy jest trafna.

Z kolei proponowana przez organ rentowy wykładnia językowa tej normy prowadzi do kolizji z art. 64 Konstytucji RP, albowiem mimo nabycia prawa do emerytury na podstawie służby w MO i Policji, a nie z tytułu służby na rzecz totalitarnego państwa, wyłączone jego stosowanie prowadzi do istotnego, nieuzasadnionego celem ustawy, obniżenia świadczenia emerytalnego.

Wyrok Sądu Apelacyjnego zaskarżył w całości skargą kasacyjną pełnomocnik organu rentowego.

Sąd Najwyższy oddalił skargę organu

Jak wskazał sędzia sprawozdawca Bohdan Bieniek, problem wywołany przez

skarżącego został już wyjaśniony w orzecznictwie Sądu Najwyższego. Chodzi o sytuację, w której funkcjonariusz pełnił służbę na rzecz totalitarnego państwa, o której w mowa w art. 13b ustawy zaopatrzeniowej, lecz także pełnił służbę w innych formacjach (poza zakresem art. 13b tej ustawy), w tym także w wolnej Polsce po 1990 r. Innymi słowy, po wyłączeniu okresu służby na rzecz totalitarnego państwa legitymuje się innym jej okresem, który pozwala na uzyskanie pełnej emerytury. A więc Tomasz S. legitymuje się niepodlegającym „wyzerowaniu” okresem 28 lat, 9 miesięcy i 5 dni służby w Milicji Obywatelskiej oraz w Policji.

Wyzerowanie służby

Sąd Najwyższy przyjął, że „wyzerowanie lat służby” (art. 15c ust. 1 pkt 1 ustawy zaopatrzeniowej) jest środkiem proporcjonalnym w stosunku do funkcjonariuszy, których lata służby przypadają przed zmianami zapoczątkowanymi w 1989 r. Sąd Najwyższy wyjaśnił, że co prawda jest to rozwiązanie „okrutne” i „nieefektywne funkcjonalnie”, jednak nie pozostaje w sprzeczności z przepisami Konstytucji RP.

Zgodnie z zamysłem „wyzerowania” lat służby, każdy rok służby na rzecz totalitarnego państwa traktowany jest jako nieistniejący, czyli nie ma żadnego wpływu na wysokość świadczenia. Sprawia to, że im więcej takich „pustych” lat, tym wysokość świadczenia szybciej zbliża się do wysokości najniższej emerytury.

- Takie „wyzerowanie lat służby” godzi w funkcjonariuszy, których lata pracy przypadają przed zmianami zapoczątkowanymi w 1989 r. - stwierdził sędzia Bieniek.

Systemowy imposybilizm prowadzący do niemożliwości wypełniania swojej roli przez Trybunał Konstytucyjny nie może prowadzić do bezładu, w którym sytuacja prawna polskich obywateli nie zostanie zweryfikowana w oparciu o wzorce konstytucyjne. W rezultacie, Sąd Najwyższy podziela wskazanie wyrażone w przywołanym już wyroku z dnia 9 czerwca 2022 r. (III USKP 145/21). W tym zakresie rozwiązanie określone w art. 15c ust. 3 ustawy zaopatrzeniowej w sposób może być ocenione jako naruszające art. 32 ust. 1 ust. 2 Konstytucji RP. Jeśli

potraktować prawo do określonej wysokości emerytury w kategorii „prawa do własności”, co wydaje się uzasadnione, to wskazany efekt art. 15c ust. 3 ustawy zaopatrzeniowej godzi również w art. 64 ust. 1-3 Konstytucji RP.

Dlatego ma rację Sąd Apelacyjny, gdy podkreśla, że omawiana regulacja nie wpisuje się w deklarowane przez art. 2 Konstytucji RP „urzeczywistnienie zasad sprawiedliwości społecznej. To z pewnością ze „sprawiedliwością” nie ma nic wspólnego obniżanie świadczenia do pułapu przeciętnej emerytur, gdy wysokość „ponad” ten wskaźnik została wypracowana po 1990 r.

Tym samym Sąd Apelacyjny dokonał poprawnej wykładni prawa materialnego, a jego działania nie tylko nie sprzeciwiły się ustawie zasadniczej, a wręcz przeciwnie doprowadziły do rzeczywistego jej uwzględnienia w procesie stosowania prawa.

Sąd Najwyższy obradował w składzie: SSN Bohdan Bieniek (przewodniczący, sprawozdawca), SSN Dawid Miąsik oraz SSN Maciej Pacuda.

Wyrok Izby Pracy i Ubezpieczeń Społecznych SN z 10 lipca 2024 r., sygn. akt III USKP 70/23